

L'Escala recorda Víctor Català

Els dies 20, 21 i 22 de setembre de 2001, l'Ajuntament de l'Escala va acollir les Segones Jornades d'Estudi de la Vida i l'Obra de Caterina Albert i Paradís (Víctor Català), 1869-1966.

Al llarg de tres dies, la sala d'actes de l'Ajuntament de l'Escala va ser la seu de les Segones Jornades d'Estudi de Víctor Català. Les primeres van tenir lloc del 9 a l'11 d'abril de 1992 i, com les d'enguany, van reunir un gran nombre d'estudiosos i interessats en l'obra de l'escriptora escalenca. En aquestes Segones Jornades va haver-hi vuitanta inscrits, i van presentar-s'hi vint-i-vuit

Autoretrat de Víctor Català.

comunicacions i cinc conferències. D'entre totes les aportacions, cal destacar els treballs sobre la correspondència, el folklore en la literatura de Víctor Català i les relacions i semblances de l'escriptora amb altres autors. Els molts estudis de literatura comparada presentats relacionaven Víctor Català amb Rosa Montero, Palmira Ventós i Maria Ibars, entre d'altres autors. També es va presentar el llibre *Caterina Albert / Víctor Català: La voluptuositat de l'escriptura*, on Francesca Bartrina, professora de la Universitat de Vic, fa una interpretació de tota l'obra de Víctor Català.

Pel que fa a les conferències, l'escriptora Maria Mercè Roca va ser la responsable d'inaugurar les Jornades parlant de «Víctor Català: la pervivència d'un clàssic al segle XXI», on va fer referència a l'acte d'escriure. El mateix dia

L'escriptor Just M. Casero

Cada acte que es fa en memòria d'en Just M. Casero porta al damunt una càrrega emotiva impossible d'eludir. Ja no plorem com fa vint anys, el dia del seu enterrament, però encara sentim de tant en tant algun sobtat calfred, mentre se'ns entelen els ulls o se'ns fa un nus a la gola. L'emoció col·lectiva va aflorar molt visiblement fa dos anys, en presentar-se la biografia *Memòria de Just*, i ha tomat a aparèixer quan, en el mateix escenari familiar de la Llibreria 22, Jaume Guillamet ha presentat la reedició del llibre pòstum *Quiosc*. A les primeres files seien la mare, la dona i els germans d'en Just, però el seu fill, Roger, oficiava com a copresentador de l'obra. I, en un moment donat –el moment de l'emoció–, la filla d'en Roger, la menuda néta d'en Just que encara no sap res del seu avi, va comparèixer amb una cadira baixa i es va asseure al davant de tot per veure bé la intervenció del seu pare. Quatre generacions entorn d'un personatge admirat i enyorat.

Guillamet va recordar que, als altres redactors de *Girona grisa i negra*, en Just ens enlluernava per la capacitat que tenia de convertir en literatura la fosca realitat que ens havíem proposat de ressenyar. Encara avui destaquen, en aquell llibre, les pàgines que ell va redactar, amb el mateix estil agut i transparent que després perfeccionà en el «Quiosc» d'*El Punt*, una columna diària en la qual l'agilitat del periodista es barrejava amb la solidesa del polític i els recursos del narrador s'impregnaven de la subtilitat del poeta. Guillamet es preguntava si en Just hauria arribat a ser un gran escriptor. No en tinc cap mena de dubte. N'hi ha prou de rellegir alguns apunts de *Quiosc* per descobrir-hi la facilitat d'expressió i de seducció de l'escriptor nat, la feliç conjunció i proporció entre contingut i continent, la força i l'eficàcia amb què en Just sabia arribar al cap i al cor del lector amb l'eina contundent i rutllant de la paraula.

Narcís-Jordi Aragó

20 de setembre, Núria Nardi, professora de l'institut Santa Eulàlia de l'Hospitalet de Llobregat, va pronunciar la conferència «El paisatge en la narrativa de Víctor Català». L'endemà, Mita Casacuberta, professora de la Universitat de Girona, va tractar la influència d'Ibsen en l'obra de Víctor Català, a la conferència titulada «Víctor Català i la literatura de l'ombra». A la tarda, Enric Tubert, historiador de l'art, va referir-se a la Caterina Albert dibuixant i il·lustradora. I finalment, el dia 22, el conferenciant Enric Gallén, professor de la Universitat Pompeu Fabra, va parlar del teatre de Víctor Català.

A banda d'aquests actes més acadèmics, les Segones Jornades també van acollir la representació del monòleg *Les cartes*, la interpretació de diversos

fragments de l'obra de l'escriptora, l'estrena de la pel·lícula *Víctor Català, el jo contra l'entorn*, la projecció de *Solitud*, la visita al Clos del Pastor i una excursió a l'ermita de Santa Caterina, escenari de la novel·la *Solitud*. Per acabar, cal dir que l'Ajuntament de l'Escala ja té previst reunir una altra vegada els estudiosos de Caterina Albert: la propera cita serà el 2005, en què es celebrarà el centenari de *Solitud* i es farà un simposi dedicat a aquesta obra.

Irene Muñoz i Pairet

La joia de la bibliofília

Exposició «Miquel Plana, llibres de bibliòfil (1972-2001)» a la Fontana d'Or de Girona. Del 18 de setembre al 6 d'octubre de 2001.

Si l'afició als llibres ja és tot un joíós indicador, hi ha una connotació ben categòrica que s'hi ha d'afegir quan es decanta cap a col·leccionar o publicar llibres molt especials, per la seva raresa o per la seva qualitat artística. Aquest és el cas de Miquel Plana, que fa trenta anys que es dedica a l'edició de llibres de bibliofília i ja n'ha fet cent dinou.

La Fundació Caixa de Girona ha organitzat una exposició que ha donat a conèixer aquest patrimoni cultural, que honora el seu autor, i també l'entorn social i cultural que acompanya la seva obra excepcional. Cada llibre de Miquel Plana és una suma de diversos elements —el valor literari

La gran sort de l'Escala

Sembla que poques vegades s'ha plantejat tan clarament modificar el nom d'un poble argumentant-ho amb les mateixes raons que es donen ara per afegir el nom d'Empúries a l'Escala. Les raons, s'ha dit, són turístiques, d'imatge, d'oportunitat: en definitiva, econòmiques. Històriques no es pot dir que ho siguin del tot, perquè tradicionalment l'Escala ha donat l'esquena a Empúries, de la mateixa manera que, de fa uns anys, és evident que s'hi bolca. En aquesta revista, fa un parell de números Lourdes Boix publicava una corrandà popular de l'Escala que resumeix perfectament les relacions que van tenir durant temps els escalencs amb les seves ruïnes: «Empúries és un poblet / que fa temps era gran ciutat / i ara diuen que s'hi troben / joies de l'antiguitat. / A l'Escala s'hi han engrescat / pensant de fer-hi una gran sort / i hi troben nanses de càntir / i les ganyes d'un peix mort!». Si repasso les raons per les quals un lloc ha canviat de topònim, de seguida, a més de la de l'oblit, se me n'acudeixen dues; la primera és durant la guerra civil quan, per substituir els noms de sants, Sant Antoni de Calonge es va convertir, per exemple, en Llevantí de Mar, o Santa Eugènia de Ter en Pla de Ter. La segona és més recent, menys general i, segurament, més subtil. Ha estat a partir dels anys seixanta o dels anys setanta que algunes poblacions, perquè havien de diferenciar-se d'altres municipis amb topònims semblants, han afegit un altre tret distintiu al seu nom. La Bisbal, per exemple, ha passat a ser la Bisbal d'Empordà. I Calella continua essent Calella de Palafrugell, entre altres raons, suposo, perquè l'altra, la del Maresme, tan aviat és de mar com de la costa, tot i que oficialment només es diu Calella. Sovint encara pensem que la toponímia sobreviu a llengües, cultures i períodes històrics, però el cert és que acaba canviant com tot. A un ritme, a més, que avui s'ha accelerat. Si per poder afrontar millor el seu futur l'Escala ha de retrobar el seu passat, sembla que té sentit plantejar-ho.

Xavier Cortadellas

del text i la perfecció tipogràfica— que creen junts la màgia del conjunt. Les il·lustracions mantenen una equilibrada relació espiritual amb el text i material amb la tipografia. El resultat és sempre una creació harmònica amb personalitat i caràcter.

A la presentació de l'exposició Arcadi Calzada va dir que cada llibre de Miquel Plana és la història d'una creació. Un altre comentarista l'ha qualificat d'«arquitecte de llibres», basant-se en la complexitat del treball que suposa cada obra. Miquel Plana

Alguns dels volums exhibits a la mostra dedicada a Miquel Plana.